

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Anarhosindikalizam

Anarchist FAQ

Anarchist FAQ
Anarhosindikalizam

<http://www.stocitas.org/anarhosindikalizam.htm>

Originalno objavljeno na www.anarchistfaq.org, pod naslovom
What is anarcho-syndicalism?. S engleskog preveo Mate Ćosić

anarhisticka-biblioteka.net

Anarhosindikalizam oblik je anarhizma koji se usredotočuje na stvaranje sindikata organiziranih na anarhističkim principima i koji se u svojoj borbi za slobodnije društvo koriste anarhističkim taktikama (a prije svega direktnom akcijom). Riječima Međunarodnog udruženja radnika/ca (MUR):

„Revolucionarni sindikalizam, bazirajući se na klasnoj borbi, teži ujediniti sve radnike/ce u borbene ekonomske organizacije koje se bore za slobodu od dvostrukog jarma kapitala i države. Njegov cilj je reorganizacija društvenog života na bazi slobodarskog komunizma kroz revolucionarnu akciju radničke klase. Budući da su samo ekonomske organizacije radništva u stanju ostvariti ovaj cilj, revolucionarni sindikalizam se obraća radnicima i radnicama kao proizvođačima/cama, stvaraocima društvenog bogatstva, želeći pustiti korijene i razviti se među njima, nasuprot modernim radničkim partijama, koje smatra nesposobnim za ekonomsku reorganizaciju društva.”

(Principi revolucionarnog sindikalizma, stavka I.)

Riječ „sindikalizam” engleski je sinonim za francusku riječ „revolucionarni sindikalizam” (*syndicalisme revolutionarie*) koja se vezuje uz 1890-te godine kada su mnogi/e anarhisti/ce počeli/e djelovati unutar sindikalističkog pokreta, radikalizirajući ga iznutra. Kako su se ideje poput autonomije, direktne akcije, generalnog štrajka te političke nezavisnosti radničkih udruženja (sindikata), koje su bile povezane sa francuskom Generalnom konferencijom rada (*Confederation Generale du Travail – CGT*), počele širiti svijetom (djelom kroz anarhističke kontakte, a djelom usmenim prenošenjem ne-anarhista/ica koji/e su bili/e impresionirani/e borbenošću CGT-a), riječ „sindikalizam” počela se upotrebljavati za opisivanje pokreta inspiriranih primjerom CGT-a. Tako riječi „anarhosindikalizam”, „revolucionarni sindikalizam” i „sindikalizam” u osnovni

znače „revolucionarno radničko udruženje” (termin „industrijski unionizam”, upotrijebljen od strane Industrijskih Radnika Svijeta – IRS (*Industrial Workers Worldwide – IWW*) u suštini označava istu stvar).¹

Glavna razlika između anarhosindikalizma i revolucionarnog sindikalizma sastoji se u tome što anarhosindikalizam ističe isključivost revolucionarnog sindikalizma tj. naglašava da se isti orijentira samo na ekonomska pitanja (radno mjesto), te u tome što anarhosindikalizam naglašava anarhističke korijene i anarhističku prirodu revolucionarnog sindikalizma više no što to naglašavaju sami revolucionarni sindikalisti/ce. Tako se, posebno u Francuskoj, anarhosindikalizam smatrao kompatibilnim sa stvaranjem specifične anarhističke organizacije (u smislu ideološke grupe – op.prev.) koja nadopunjuje rad revolucionarnog sindikalizma. Suprotno tome, revolucionarni sindikalizam zagovara tezu da su radnički sindikati sami po sebi dovoljni za ostvarivanje slobodarskog socijalizma, te zajedno sa odbacivanjem političkih partija odbacuju i anarhističke (ideološke) grupe. Međutim, granica između ova dva stava poprilično je nejasna (te često više zakomplicira no što objasni ove razlike. Tako, na primjer, neki revolucionarni sindikalisti/ce podupiru političke partije i ne smatraju sebe anarhistima/cama – tu se prvenstveno radi o određenom broju marksističkih sindikalista/ica. Mi ćemo u ovome izlaganju zanemariti ove revolucionarne sindikaliste/ce i usmjeriti se na slobodarske sindikaliste/ce). Termin revolucionarni

¹ U engleskom jeziku, sa kojega prevodimo ovaj tekst, termin „syndicalism” označava borbene, revolucionarne sindikate, dok termin „trade unionism” označava reformističke sindikate. Budući ovdašnji jezik ne poznaje ovakvu razliku u ovim terminima, te ih prevodi kao istoznačne, u daljnjem ćemo tekstu, u nedostatku boljih termina, za termin „syndicalism” koristiti termin „revolucionarni sindikalizam”, a za termin „trade unionism” korist ćemo termin „reformistički sindikalizam”. Također, u daljnjem tekstu termin revolucionarni sindikalizam upotrebljavat ćemo za zajedničke ideje koje zastupaju anarhosindikalisti/ce sa jedne, i revolucionarni/e sindikalisti/ce sa druge strane (razlika između ove dvije koncepcije istaknuta je u idućem paragrafu).

na akcija i slobodarska organizacija efektivni te da mogu izboriti parcijalne ustupke od strane kapitalističke i državne moći.

I na kraju, potrebno je istaknuti da, iako revolucionarni sindikalizam ima anarhističke korijene, nisu svi revolucionarni sindikalisti/ce anarhisti/ce. Nekolicina marksista/ica bili su revolucionarni sindikalisti/ce, posebno u SAD-u gdje su sljedbenici Daniela De Leona podržali industrijski sindikalizam i pomogli u stvaranju Industrijskih radnika svijeta. Irski socijalist James Connelly također je bio marksistički sindikalist, kao što je to bio Big Bill Haywood, lider IRSa i član socijalističke partije SAD-a. Marksistički sindikalisti/ce općenito preferiraju više centralizacije unutar revolucionarnih sindikata (do danas je IRS bio najviše centralizirani revolucionarni sindikat) te često tvrde da je politička borba potrebna za potpun rad sindikata. Nepotrebno je napomenuti da se revolucionarni sindikalisti/ce i anarhosindikalisti/e ne slažu s tim te tvrde da centralizacija ubija duh revolta i slabi stvarnu snagu sindikata (Rudolf Rocker, *Anarcho – Syndicalism*, p. 53) te da političke partije bespotrebno razdvajaju radničku klasu, kao što su i neefektivne u usporedbi sa revolucionarno sindikalističkom borbom (op. Cit. P. 51) Stoga, nisu svi revolucionarni sindikalisti/ce anarhisti/ce, niti su svi anarhisti/ce revolucionarni sindikalisti/ce. Oni anarhisti/ce koji se smatraju revolucionarnim sindikalistima/cama često upotrebljavaju termin „anarhosindikalizam” kako bi istaknuli činjenicu da su istovremeno i anarhisti/ce i sindikalisti/ce, te kako bi izrazili slobodarske korijene revolucionarnog sindikalizma.

Za daljnje upoznavanje sa idejama anarhosindikalizma, „*Anarcho-Syndicalism*” Rudolfa Rockera je klasično djelo i dobar početak. Valja još naglasiti i knjigu britanskog sindikalista Toma Browna „*Syndicalism*” kao i knjigu Daniela Guerina „*No Gods, No Masters*” koja sadrži i članke vodećih teoretičara/ki revolucionarnog sindikalizma.

sindikalizam upotrijebit ćemo kako bi opisali zajedničke crte ovih dviju struja.

Revolucionarni sindikalizam u mnogo se čemu razlikuje od reformističkog sindikalizma. Suprotno od reformističkog sindikalizma, čijim sindikatima upravljaju izabrani predstavnici/e i birokrati/kinje, revolucionarni se sindikalizam bazira na sindikatima kojima se upravlja iz baze – od strane samoga članstva (eng. *rank and file management*). Revolucionarni sindikati se osnivaju na samim radnim mjestima – mjestima gdje se radnici/ce svakodnevno susreću sa eksploatacijom i iskorištavanjem, i gdje je njihova moć najjača. Revolucionarni se sindikalizam, nadalje, bazira na autonomiji lokalnih ogranaka sindikata tj. pravu da svaki sindikat organizira i okonča štrajkove, te sam odlučuje o svojim unutarnjim pitanjima. Ni jedan sindikalni/a predstavnik/ca ne odlučuje kada će neki štrajk početi, niti ima moći proglasiti ga „ne važećim”, jer svaki je štrajk koje je članstvo izglasalo i organiziralo, automatski „važeći” – iz razloga jer je ta odluka donesena na sastanku sindikata. Moć je u ovim sindikatima decentralizirana i nalaziti se u rukama samoga članstva, a najviši organ (tj. jedini koji ima pravo donošenja odluka) jest radnička skupština nekog sindikata.

Kako bi lakše koordinirali štrajkove i ostale oblike djelovanja svaka je autonomna grana dio veće federativne strukture. Na sastanku svojega sindikata radnici izabiru delegate/kinje koji imaju ovlasti izreći samo odluke sindikata kojeg zastupaju. Tako izabirani delegati/kinje izražavaju odluke i želje članstva radničkog savjeta i industrijskog sindikata kojega zastupaju (odnosno, delegati/kinje služe samo kao „megafon” svojega članstva).

Radnički savjet je federacija svih sindikalnih grana svih industrija na nekom određenom geografskom području (npr. u nekoj regiji ili nekom gradu) te, između ostalih zadataka, ima zadatak edukacije, propagande i osiguravanja solidarnosti između različitih sindikata na području na kojem djeluje. Upravo iz činjenice da radnički savjet ujedinjuje sve radnike u jednu organizaciju, bez obzira na industriju ili granu industrije, on predstavlja ključan čimbenik u

jačanju klasne svijesti i solidarnosti, što se može vidjeti iz primjera dva velika sindikata — talijanskog USI-ja (*Unione Sindicale Italiana*) i španjolskog CNT-a (*Confederation National de Trabajo*). Prema stavki CNT-a „*teritorijalna baza organizacije povezuje sve radnike/ce jedne regije te potiče solidarnost radničke klase na klasnoj osnovi, a ne na osnovi jednog poduzeća, tvornice itd.*” [J. Romero Maura, *The spanish case*, objavljeno u zborniku *Anarchism Today*, ured. D. Apter i J. Jolls, p. 75).]

Sa druge strane, industrijski sindikat je federacija sindikalnih grana unutar jedne te iste industrije na nekom određenom području (tako na primjer može postojati jedan regionalni sindikat rudara, softverskih radnika itd.). Ovi savjeti služe za organizaciju borbe i poticanje solidarnosti unutar jedne industrije. Na ovaj način, radnici/e unutar jedne industrije podržavaju jedni druge, osiguravajući solidarnost ako radnici/ce unutar jednoga radnoga mjesta krenu u štrajk te time onemogućavajući da poslodavac premjesti proizvodnju na neko drugo radno mjesto i time oslabi i uništiti borbu (više o tome zašto je ovakav način industrijskog sindikalizma esencijalan za pozitivan ishod štrajka može se naći u Alexander Berkman, *ABC of Anarchism*, p.54).

U praksi se, naravno, aktivnosti ovih dviju federacija isprepliću; radnički savjeti podupiru štrajkove i borbu unutar jedne industrije, dok industrijski sindikati podupiru akcije radničkih savjeta. Međutim, potrebno je naglasiti da se i industrijske federacije i sve-industrijski (teritorijalni) radnički savjeti „*baziraju na principima federalizma, na slobodnom udruživanju odozdo prema dolje, stavljajući pravo samoodređenja svakoga člana iznad svega, te priznajući jedino ugovor na bazi zajedničkih interesa i uvjerenja*” (Rudolf Rocker, *Anarcho-Syndicalism*, p. 53).

Pored toga što su ovakvi sindikati decentralizirani i organizirani odozdo prema gore, oni se od ostalih sindikata razlikuju i po tome što nemaju stalne sindikalne čelnike/ce. Sav sindikalni posao obavljaju izglasani radnici/e koji/e se sindikalnim aktivnostima bave poslije posla, ili, ako ih je nužno obavljati tokom radnih sati

uloge u ovim vrstama organizacija (što se može vidjeti na primjerima Ruske revolucije, tvorničkih okupacija u Italiji 1920-ih, itd.). To proizlazi iz činjenice što revolucionarni sindikalizam djeluje kao katalizator za militantnu radničku borbu i suprotstavlja se klasno-kolaboracionističkim tendencijama sindikalnih birokrata i ostalih radničkih fakira. Tako, revolucionarno sindikalističke aktivnosti moraju uključivati i poticanje stvaranja samoupravnih organizacija gdje iste već ne postoje, stoga podupiru i potiču stvaranje takvih spontanih pokreta nadajući se da će se isti pretvoriti u bazu za revolucionarni sindikalistički pokret ili u uspješno izvršenu revoluciju. Osim toga, većina anarhosindikalista/ica je svjesna da je mala vjerojatnost da će svaki radnik/ca, ili čak većina njih, biti u revolucionarnim sindikatima prije no što revolucionarni period počne. To znači da će nove organizacije, stvorene spontano u borbi od strane same radničke klase, biti okosnica društvene borbe i postkapitalističkog društva, prije negoli će to biti sami sindikati kao takvi. Sve što sindikati mogu ostvariti jest dati praktičan primjer kako se organizirati na slobodarski način unutar kapitalizma i državnosti, i činiti samo dio okosnice slobodnog društva, zajedno sa spontano stvorenim organizacijama radničke klase.

Stoga, u borbi spontano stvorene organizacije radnika/ca igraju važnu ulogu u revolucionarno sindikalističkoj i anarhosindikalističkoj teoriji. To i ne iznenađuje, budući da revolucionarni sindikalisti/ce zagovaraju stajalište da su radnici/ce, a ne avangarda elitnih političkih teoretičara/ki, ti koji trebaju stvarati svoje vlastite organizacije, kontrolirati svoju borbu (i eventualno svoju revoluciju) u svojem vlastitom interesu. Stoga nije presudno da li je neka specifična organizacija revolucionarno-industrijski sindikat, radničko vijeće ili neka druga radnička formacija. Presudna je stvar to da su iste stvorene i vođene od strane samih radnika/ca. U međuvremenu, anarhosindikalisti/ce ostaju industrijski gerilci/ke koji dovode klasni rat na nivo proizvodnje kako bi izborili ustupke sada i ovdje, te jačali tendencije prema anarhizmu, pokazujući kako su direkt-

ga, čineći tako veliki dio populacije upoznatim sa dobrobitima anarhističkog oblika organizacije i borbe. Nadalje, revolucionarni sindikalisti/ce tvrde da oni koji odbacuju revolucionarni sindikalizam iz razloga „*jer vjeruje u permanentnu organizaciju radničke klase*” te zahtijevaju „*da se radnici organiziraju ,spontano’ u samom trenu revolucije*” ustvari promoviraju „*iluziju stvorenu da ostavi ,revolucionarni pokret’ u rukama tzv. educirane klase (ili) tzv. ,revolucionarne partije’... (što znači) da se od radnika/ca jedino očekuje da dođu na „svadbenu zabavu” kada se treba boriti, a u normalnim vremenima teoretiziranje ostave specialistima i studentima*” (Albert Meltzer, *Anarchism: Arguments for and Against*, p. 57). Revolucionarni sindikalisti/ce sindikat vide kao „školu” anarhizma, kao „*klicu socijalističke ekonomije budućnosti, elementarnu školu socijalizma općenito (mi trebamo) posaditi ove klice dok još ima vremena i dovesti ih do najvišeg mogućeg razvoja, kako bi zadatak nadolazeće socijalne revolucije učinili što lakšim i osigurali njezinu permanentnost.*” (Rudolf Rocker, *Op. Cit.* 52) Samoupravno društvo može biti stvoreno jedino samoupravnim sredstvima, a budući da samo samoupravna praksa može osigurati takav uspjeh, potreba za slobodarskom narodnom organizacijom je suštinska. Revolucionarni sindikat se vidi kao ključni kolosijek na kojem radnička klasa može pripremiti sebe za revoluciju i naučiti se direktnom upravljanju svojim životima. Na ovaj način revolucionarni sindikalizam stvara, da upotrijebimo Bakunjinove riječi, stvarnu politiku naroda, te tako ne stvara parazitsku klasu političara i birokrata. (*”Mi želimo emancipirati sebe, osloboditi sebe”* pisao je Pelloutier, „*ali ne želimo izvršiti revoluciju i riskirati našu kožu kako bi socijalista Pierrea postavili na mjesto radikala Paula.*”)

To što revolucionarni sindikalisti/ce većinu energije usredotočuju na stvaranje revolucionarnih sindikata i što zagovaraju permanentnu organizaciju radničke klase svakako ne znači da ne podupiru organizacije koje su spontano stvorene od strane radnika u borbi (kao što su to radnička vijeća, tvornički komiteti itd.). Anarhosindikalisti/ce i revolucionarni sindikalisti/ce odigrali su velike

bivaju jednako plaćeni. Na ovaj se način sprječava stvaranje birokracije dobro plaćenih sindikalnih čelnika/ca i svi čelnici/e ostaju u direktnom kontaktu sa radnicima/ama koje zastupaju. Budući da su i njihove plaće, uvjeti rada itd. uvjetovani njihovom sindikalnom aktivnošću oni imaju stvaran interes za stvaranje njihovog sindikata u djelotvornu organizaciju koja će zaista zastupati interese svoje baze (radnika i radnica). Nadalje, svi sindikalni čelnici/e — u svakom revolucionarnom sindikatu — su izabrani, delegirani i u svakom trenutku opozivi od strane članstva sindikata. Ako neki radnici/e, koji su izabrani od strane lokalnog radničkog savjeta ili nekog drugog sindikalnog komiteta, ne izražavaju mišljenje onih koji su ih delegirali sindikalni savjet može odbiti njihove odluke, opozvati ih i zamijeniti sa drugim radnicima/ama koji će izražavati mišljenje sindikata.

Revolucionarni sindikati su predani direktnoj akciji te odbijaju suradnju sa političkim partijama, kojeg god opredjeljenja iste bile, pa bile one i radničke ili „socijalističke”. Ideja vodilja anarhosindikalizma jest ideja sindikalne autonomije — ideja da su revolucionarni sindikati svojom vlastitom snagom sposobni kontrolirati svoju borbu i izvršiti društvenu transformaciju, bez utjecaja raznih partija ili ideoloških grupa (uključujući tu i anarhističke grupe/federacije). Ovakvo stajalište ponekad se naziva *workerizmom* (naziv potječe od francuske riječi *ouvrierismo*), a znači termin kojim se obilježava radničko kontroliranje klasne borbe i njihovih vlastitih organizacija. Suprotno tome da, poput političkih partija, bude sveklasna organizacija, anarhosindikat jest klasna organizacija koja je sama sposobna predstavljati težnje, nade i interese radničke klase. U anarhosindikatima nikada nije bilo „*mjesta za one koji nisu bili radnici/e. Profesionalni intelektualci/ke, koji potječu iz srednje klase i koji su težili vodstvu radničke klase te stvorili ideje socijalizma kao političkog pokreta, nisu bili dio revolucionarnih sindikata. Kao posljedica toga, revolucionarno sindikalistički pokret je bio, i tako je sebe doživljavao, oblik socijalizma stvoren od strane same radničke klase... Sindikalizam se tako pojavljuje kao veliki i herojski pokret proletari-*

jata, kao prvi pokret koji je ozbiljno prihvatio stavku da emancipacija radničke klase treba biti djelo samoga radništva, bez utjecaja intelektualaca/ki srednje klase ili političara/ki. Pojavljuje se kao pokret koji cilja uspostaviti socijalizam radničke klase, bez mrlja buržujskih apstrakcija. Jednom riječju, za sindikaliste radnici/e su bili sve, a ostali ništa.” (Geoffrey Ostergaard, *The Tradition of Workers Control*, p. 38).

Revolucionarni sindikalizam stoga je „svjesno anti-parlamentaran i anti-političan. On se stoga ne fokusira samo na odnose moći nego i na ključne probleme kojima se može srušiti ta moć. U revolucionarno sindikalističkoj doktrini istinska moć je ekonomska moć. Način na koji se uništava ta ekonomska moć jest da se svakoga radnika/cu učini moćnim/om te se tako eliminira moć kao društvena privilegija. Revolucionarni sindikalizam na taj način ukida svaku vezu između radnika/ca i države. On se suprotstavlja političkim borbama, političkim partijama i bilo kojem participiranju u parlamentarnim izborima. On odbija djelovati u zadanim granicama postojećeg poretka i države... Iz ovih se razloga sindikalizam okreće direktnoj akciji — štrajkovima, sabotazama, zaustavljanju proizvodnje te, iznad svega, revolucionarnom generalnom štrajku. Direktna akcija ne samo da ovjekovječuje borbenost radnika/ca i odražava živim duh revolta, već u radnicima/ama budi još veći smisao za individualnu inicijativu. Permanentnim pritiskom, direktna akcija testira snagu kapitalističkog sistema na njegovom najvažnijem području — tvornici, gdje se vladajući i vladani najdirektnije suprotstavljaju.” (Murray Bookchin, *The Spanish Anarchists*, p. 121).

To svakako ne znači da je anarhosindikalizam „apolitičan” u smislu da apsolutno ignorira sve političke probleme. Tvrdnja o „apolitičnosti” sindikalizma je stari marksistički mit. Revolucionarni sindikalisti/ce se, kao i ostali anarhisti/ce, suprotstavljaju svim oblicima autoritarne/kapitalističke politike ali se istovremeno interesiraju i bave „političkim” pitanjima koja su vezana uz interese radničke klase. Stoga revolucionarni sindikalisti/ce ne ignoriraju

radnika svijeta (IRS), posljedica svjesnih napora anarhista/ca... koji su nastavili afirmirati... principe za koje su čikaški anarhisti dali svoje živote.” (Salvatore Salerno, *Red November, Black November*, p. 51, p. 79).

Osim toga, ideje slične anarhosindikalizmu razvijale su se i nezavisno od slobodarskog krila Međunarodnog udruženja radnika (Prve internacionale) gotovo četrdeset godina prije u Britaniji. Ideja da se radnici/ce trebaju organizirati u sindikate, upotrebljavati direktnu akciju i razviti društvo bazirano oko sindikalnih federacija razvijale su se unutar ranog radničkog pokreta u Britaniji. *The National Consolidated Trade Union of Great Britain and Ireland* (Nacionalna konsolidirana unija Velike Britanije i Irske) imala je, kako je to izrazio ekspert za rani britanski radnički pokret, „viziju (koja je bila) suštinski revolucionarno sindikalistička, vođena decentraliziranim socijalizmom u kojem sindikati... dobivaju produktivni kapacitet da čine sebe kolektivno samodostatnima”, a sindikat baziran na „House of Trade” nadomjestio bi postojeću državu. (Noel Thompson, *The real Rights of Man*, p. 88). Ovaj pokret također je razvio ideje mutualističkih banaka desetljeće prije no što ih je Proudhon stavio na papir.

Revolucionarni sindikalizam i anarhosindikalizam teorijski se i organizacijski baziraju na učenjima slobodarskog socijalizma (anarhizma). Revolucionarni sindikalizam kombinira svakodnevnu borbu za reforme i poboljšanje uvjeta života radničke klase unutar postojećeg sistema (što postiže direktnom akcijom, a postignute reforme uzima samo kao parcijalne uspjehe) zajedno sa dugoročnim ciljem uništenja kapitalizma i državnosti. Cilj revolucionarnog sindikalizma jest radničko samoupravljanje proizvodnjom i distribucijom — društvo koje se postiže sredstvom socijalne revolucije — samoupravljanje koje se već unutar ovog sistema ostvaruje u revolucionarnom sindikatu, i na čijem principu isti počiva.

Revolucionarni sindikalisti/ce smatraju da su takve organizacije suštinske za uspješno građenje anarhističkog društva, budući da takvi sindikati omogućuju stvaranje novog svijeta u ljušturi staro-

je”, kao što je naglašavao i važnost solidarnosti te korijenite i osnažavajuće efekte štrajkova kao i važnost generalnog štrajka kao sredstva koje „*prisiljava društvo da odbaci svoju staru koru.*” (*The Basic Bakunin*, p. 153, p. 150).

(Ovdje moramo istaknuti kako mi ne tvrdimo da je Bakunjin „izmislio” revolucionarni sindikalizam. Daleko od toga. Mi samo tvrdimo da je Bakunjin izrazio ideje koje su već bile razvijene unutar radničke klase, te tako postao, ako želite, „glasnogovornik” ovih slobodarskih tendencija unutar radničkog pokreta, kao što je na mnogo načina pripomogao i u razjašnjavanju ovih ideja. Tako, riječima Emma Goldman: „*značajka koja odvaja revolucionarni sindikalizam od većine filozofija jest ta da on predstavlja revolucionarnu filozofiju radništva, koncipiranu i rođenu u konkretnoj borbi i iskustvu samih radnika/ca — a ne na sveučilištima, koledžima, knjižnicama ili u glavama nekih znanstvenika/ca.*” (op. Cit. Pp. 65-6). Ovaj se argument također odnosi na Bakunjina i Prvu Internacionalu.)

Prema tome, suprotno tome da predstavlja neku vrstu revizije anarhizma ili da bude neka vrsta „semi-marksističkog” pokreta, sindikalizam je ustvari nastavak razvijanja Bakunjinovih ideja i ideja anarhista unutar Prve Internacionalne (iako sa nekim neznatnim razlikama) koje su se razvijale nakon katastrofalnog iskustva „propagande dijelom”. Slijedeći beskrajne besmislice koje su marksisti/ce (i liberali/ke) pisali o Bakunjinu nije teško razumjeti zašto marksisti/ce obijaju vidjeti anarhističke korijene revolucionarnog sindikalizma; ne bivajući svjesni Bakunjinovih ideja, oni misle da su anarhizam i revolucionarni sindikalizam krajnje suprotni, dok je ustvari (da upotrijebimo riječi Emme Goldman) revolucionarni sindikalizam „*u suštini ekonomski izraz anarhizma*” te se „*pod Bakunjinom i latinskim radnicima — (Prva Internacionala) — kovala unutar industrijskih i sindikalističkih linija.*” (*Red Emma Speaks*, p. 68, p. 66). Slično tome, poznato je da je američka Crna Internacionala (organizirana od strane anarhista/ca 1880-ih godina) „*dvadeset godina prije predvidjela anarhosindikalizam*”, te da su „*principi industrijskog sindikalizma, koji su bili anticipirani od strane Industrijskih*

državu i njezinu ulogu. Naprotiv, revolucionarni sindikalisti/ce su svjesni da država postoji kako bi zaštitila kapitalističko vlasništvo i moć. Na primjer, snažna borba britanskih sindikalista/ica „*protiv robovskog rada snažno negira tvrdnju da sindikalisti ignoriraju ulogu države u društvu. Naprotiv, njihove analize birokratskog državnog kapitalizma imale su snažan utjecaj na negaciju laburističkih i državno socijalističkih tvrdnji da postojeća država, putem izbora, može biti iskorištena za ostvarivanje nekih društvenih reformi.*” (Bob Holton, *British Syndicalism: 1900 — 1914*, p. 204).

Rudolf Rocker jasno to ističe; „*Anarhosindikalizmu često se prigovara kako nema interesa za političke strukture različitih zemalja, te stoga ni interesa za političke borbe današnjice te da sve svoje aktivnosti podređuje samo i jedino ekonomskim zahtjevima. Ovakve tvrdnje proizlaze ili iz nesvjesnog ignoriranja ili iz svjesnog falsificiranja stvarnosti. Nije politička borba ta koja razlikuje anarhosindikaliste/ice od modernih političkih partija, već su to oblik i ciljevi te borbe... jer, naponi anarhosindikalista/ica su, i danas, usmjereni prema sužavanju moći države... Stavovi anarhosindikalista/ica prema političkoj moći današnje države potpuno su isti sa stavovima koje imaju prema sistemu kapitalističke eksploatacije... te koriste iste načine borbe protiv... države... Radnik/ca ne može biti ravnodušan/na prema ekonomskim uvjetima života... te stoga ne može ni ostati ravnodušan/na prema političkim strukturama njegove/njezine zemlje...*” (Ibidem. p. 63)

Sindikalizam stoga ne ignorira političke borbe i politička pitanja, već se za političke promijene bori na isti način na koji se bori i za ekonomske promijene — direktnom akcijom i solidarnošću. Iz tih razloga revolucionarni/e sindikalisti/ce i anarhosindikalisti/ce „*odbijaju bilo kakvu participaciju u radu buržoaskih parlamenata, no ne iz razloga jer nisu zainteresirani za politička pitanja, već zato jer smatraju da je parlamentarni oblik borbe najnesposobniji i najbesperspektivniji način borbe radništva*” (Ibidem, p.65). Revolucionarni sindikalisti/ce (kao i ostali anarhisti/ce) smatraju da političko i ekonomsko trebaju biti integrirani, a da se ta integracija treba odvijati u

klasnim organizacijama tj. revolucionarnim sindikatima (ili nekim drugim organizacijama koje imaju klasni i djelomično sindikalistički karakter – poput tvorničkih savjeta ili skupština). Suprotno tvrdnji da trebaju postojati eksperti/ce koji raspravljaju o radničkim pitanjima, revolucionarni sindikalisti/ce (kao i ostali anarhisti/ce) tvrde da politika ne smije biti u rukama tzv. eksperata (političara/ki) već se treba nalaziti u rukama onih kojih se direktno tiče. Revolucionarni sindikati potiču politički razvoj svojih članova/ica kroz procese participacije i samoupravljanja.

Drugim riječima, politička se pitanja trebaju razmatrati u ekonomskim i društvenim organizacijama – u organizacijama gdje radništvo ima istinsku moć. Ovakvim stavom anarhosindikalisti/ce slijede Bakunjin koji je tvrdio da bi „*bilo apsolutno nemoguće ignorirati politička i filozofska pitanja*” te da „*prevelika preokupiranost ekonomskim pitanjima može biti kobna za proletarijat*”. Stoga revolucionarni sindikati trebaju biti otvoreni za sve radnike/ce, nezavisni od svih političkih partija te biti bazirani na ekonomskoj solidarnosti svih radnika/ca u svim zemljama, ali također treba postojati i mogućnost „*slobodne rasprave svih političkih i filozofskih teorija*” „*ostavljajući sekcijama i federacijama slobodu da sami razvijaju svoju vlastitu politiku*” budući da „*politička i filozofska pitanja... (moraju biti) predložena... od strane samoga radništva.*” (Bakunin on *Anarchism*, p. 301, 302, 297, 302).

Prema tome, revolucionarni sindikalisti/ce i anarhosindikalisti/ice duboko su politični u najširem smislu te riječi i to iz razloga jer teže radikalnoj promjeni svih političkih, ekonomskih i društvenih uvjeta života i institucija. Štoviše, političnost se u najužem smislu sastoji u shvaćanju da se političke reforme rješavaju zajedno sa onim ekonomskim. Revolucionarni sindikalisti/ce postaju „apolitični” u onome trenutku kada se pod politikom počinje shvaćati podupiranje partija i korištenje buržoaskih političkih institucija. Ovakvo stanovište identično je sa uobičajenim anarhističkim stavovima po ovom pitanju.

kođer, oba pristupa potiču stvaranje mreža revolucionarno sindikalističkih aktivista/ica koje služe za širenje anarhističkih/revolucionarno sindikalističkih ideja unutar radnoga mjesta (takav tip organizacije poznat je pod nazivom „Industrijske mreže”). Takve mreže mogle bi biti inicijalni koraci i osnovno sredstvo za stvaranje revolucionarnih sindikata na radnim mjestima. Takve bi grupe, tokom sindikalnih borbi, podupirale revolucionarno sindikalističke taktike i „*rank and file*” organizaciju, stvarajući tako potencijal za građenje revolucionarnih sindikata, budući bi se revolucionarno sindikalističke ideje širile među radništvom te im ukazivale na to kako revolucionarni sindikalizam djeluje u praksi.

Dok imena „revolucionarni sindikalizam” i „anarhosindikalizam” datiraju iz Francuske 1890-ih godina, ideje vezane uz ta imena imaju dulju povijest. Anarhosindikalističke ideje razvijale su se nezavisno u mnogim zemljama i vremenima. Po Rudolfru Rockeru, sam anarhosindikalizam je bio „*direktan nastavak onih društvenih kretanja koja su se oblikovala u okrilju Prve internacionale a koja su bila najbolje shvaćena i prihvaćena od strane slobodarskog krila ove velike alijanse. Njegove teorijske pretpostavke bazirane su na učenjima slobodarskog ili socijalističkog anarhizma, dok je oblik organizacije uvelike preuzet iz revolucionarnog sindikalizma.*” (*Anarcho-syndicalism*, p. 49)

Zaista, svatko tko je upoznat sa radom Bakunjin ubrzo će vidjeti da su mnoge njegove ideje naznačile ono što će kasnije biti poznato kao revolucionarni sindikalizam. Na primjer, Bakunjin je tvrdio da „*organizacije strukovnih sekcija, njihove federacije u Internacionali, i njihovo zastupništvo u Komorama rada, ne samo da stvaraju visoku školu, u kojoj radnici/ce Internacionalne, kombinirajući teoriju i praksu mogu i moraju izučavati ekonomsku znanost, već one u sebi nose živuće klice novog društvenog poretka koji će zamijeniti buržoasko društvo. One ne stvaraju samo ideje nego i činjenice same budućnosti.*” (Citirano iz Rockera, Op. Cit, p. 45). Bakunjin je neprestano naglašavao da su sindikati (ekonomska radnička udruženja) „*jedino djelotvorno oružje koje radnici/ce mogu upotrijebiti protiv buržoazi-*

dikalistički (dvostruki sindikalizam) i „*boring from within*” pristup (doslovno; „bušenje iznutra”). Prvi pristup zagovara stvaranje novih, revolucionarnih sindikata kao opozicije postojećim sindikatima. Ovaj je pristup, kako u prošlosti tako i danas, najprisutniji i najzastupljeniji pristup u građenju revolucionarnih sindikata (američki, talijanski, španjolski, švedski i mnogi drugi revolucionarni sindikalisti/ce stvarali su svoje sindikate u vremenu vrhunca sindikalizma između 1900. i 1920. godine). Pristup „*boring from within*” jednostavno razumijeva rad unutar postojećih sindikata kako bi se iste pokušalo reformirati i u krajnjoj ih se instanci pokušalo pretvoriti u revolucionarne sindikate. Ovaj je pristup bio najprisutniji među francuskim, britanskim i djelom američkim sindikalistima/cama.

Međutim, ovi pristupi, iako različiti, nisu u totalnoj opoziciji. Mnogi dual sindikati stvoreni su od strane revolucionarnih sindikalista/ica koji su u početku djelovali unutar reformističkih sindikata. U trenu kada su postali siti birokratske sindikalne mašinerije i pokušaja da reformiraju takve sindikate, odvojili su se od reformističkih sindikata i stvorili nove, revolucionarne sindikate. Slično tome, dual sindikalisti/ce poduprijet će određene borbe reformističkih sindikata i često će biti „*two carders/ce*” (tj. članovi/ice i revolucionarnih i reformističkih sindikata). Prije nego da se izoliraju od većine reformističkih sindikata, dual sindikalisti/ce biti će u kontaktu sa njima tamo gdje je to potrebno i značajno za njih – na radnim mjestima i u borbi, radije nego na sastancima reformističkih sindikata koje većina radnika/ca ionako ne posjećuje. Dual sindikalisti/ce tvrde da su reformistički sindikati, poput države, previše birokratizirani da bi mogli biti izmijenjeni, te je stoga i sam pokušaj da ih se reformira gubljenje vremena i energije (te ističu kako je veća mogućnost da će takvi sindikati izmijeniti ideje „*boring from within*” sindikalista/ica).

No, bez obzira na to koji pristup preferiraju, revolucionarni sindikalisti/ce podupiru i ističu važnost autonomnih (direktno-demokratskih) organizacija radnika/ca unutar radnoga mjesta. Ta-

To nas dovodi do još jedne bitne razlike između revolucionarnog sindikalizma i reformističkog sindikalizma. Naime, cilj revolucionarnog sindikalizma jest mijenjanje društva, a ne samo djelovanje u okvirima tog društva. Stoga, dok su cilj reformističkog sindikalizma reforme, revolucionarni sindikalizam kao svoj cilj uzima socijalnu revoluciju. Za revolucionarne sindikaliste/ice sindikat „*ima dvojaku ulogu: permanentnim pritiscima on teži osigurati trenutno poboljšanje uvjeta života radničke klase. Ali, daleko od toga da se zadovolje prolaznim boljitcima, radnici/ce trebaju stvoriti mogućnost za osnovni akt sveobuhvatne emancipacije tj. za eksproprijaciju kapitala.*” (Emile Pouget, *No Gods, No Masters*, p. 71). Tako revolucionarni sindikalizam teži ostvarivanju reformi putem direktne akcije, kao što putem te borbe, ili točnije generalnog štrajka, teži stvoriti mogućnost za revoluciju. Uistinu, svaki „*željeni boljita mora se oduzeti direktno kapitalistima... (te) mora uvijek predstavljati redukciju kapitalističkih privilegija kao i samo djelomičnu eksproprijaciju.*” (Ibidem, p.73)

Iz ovih je razloga Emma Goldman tvrdila:

„*Naravno da se i revolucionarni sindikalizam, poput reformističkog sindikalizma, bori za trenutni boljita radničke klase, ali se ne zavarava time da radnici mogu očekivati humane uvijete od nehumanog ekonomskog ustroja društva. Stoga on od neprijatelja prosto uzima ono što mu silom može oduzeti: no, u krajnjim instancama, revolucionarni sindikalizam cilja, i svu svoju energiju usmjeruje, ka potpunom ukidanju najamnog sistema.*”

„*Revolucionarni sindikalizam ide i dalje: on cilja osloboditi radništvo od svih institucija koje kao cilj nemaju slobodan razvoj proizvodnje za dobrobit cijelog čovječanstva. Ukratko, krajnji cilj revolucionarnog sindikalizma jest rekonstrukcija društva od današnjeg oblika centralizirane, autoritarne, i brutalne države do društva baziranog na slobodnom i federativnom grupiranju radnika/ca na linijama ekonomske i društvene slobode.*”

„*Imajući u vidu ovaj cilj, revolucionarni sindikalizam djeluje u dva smjera: u smjeru potkopavanja postojećih institucija te u smjeru ra-*

zvijanja i edukacije radništva, na održavanju duha solidarnosti, kako bi radnike/ce pripremio za potpuni i slobodan život jednom kada kapitalizam bude ukinut.”

...

„Revolucionarni je sindikalizam, u suštini, ekonomski izraz anarhizma...”

(Red Emma Speaks, p. 68)

To nam, s druge strane, objašnjava i zašto su revolucionarni sindikati strukturirani na takav, slobodarski način. Sa jedne strane, takav tip organizacije odražava važnost opunomoćenja svakog radnika/ce, stvarajući tako sindikat koji je decentraliziran i samoupravan, sindikat u kojem svaki član i članica igra ključnu ulogu u determiniranju politike i aktivnosti sindikata. Participacija osigurava da sindikat postane „škola volje” (da upotrijebimo Pougetov izraz) te omogući radnicima/cama da nauče direktno upravljati samima sobom, bez utjecaja države ili vlade. Sa druge strane, „u isto vrijeme dok revolucionarni sindikalizam upreže svoje napore prema pritisku na kapitalizam, on također pokušava izgraditi novi društveni poređak u okvirima staroga. Tako revolucionarni sindikati i ‚radnički savjeti’ nisu samo sredstvo borbe i instrumenti socijalne revolucije; već su oni ujedno i sama struktura oko koje se izgrađuje slobodno društvo. Radnici/ce trebaju biti educirani (putem svoje vlastite aktivnosti u sindikatu) za borbu koja za cilj ima uništenje starog vlasničkog sistema, kao i za zadatak rekonstruiranja bez-državnog, slobodnog društva. Ova dva zadatka su nerazdvojiva.” (Murray Bookchin, Op. Cit. p121). Revolucionarni sindikat jest predložak za buduće društvo, društvo koje je (poput revolucionarnih sindikata) na svim nivoima decentralizirano i samoupravno.

Iz svega izrečenog postaje jasno da se revolucionarni sindikalizam od reformističkog sindikalizma razlikuje svojom strukturom, metodama i ciljevima. Struktura, metode i ciljevi revolucionarnog sindikalizma jasno su anarhistički. Stoga ni ne iznenađuje da je vodeći teoretičar revolucionarnog sindikalizma, Fernand Pelloutier, tvrdio da sindikat koji „upravlja sobom na anarhističkim principi-

ma”, mora postati „praktična škola anarhizma.” (No Gods, No Masters. p- 55, p. 57). Nadalje, većina anarhosindikalista/ica, uz tradicionalni industrijski pristup koji se vezuje uz revolucionarni sindikalizam, podupire i komunalne organizacije (organizacije zajednice) te njihovu borbu. Dok smo se mi u ovom izlaganju uglavnom orijentirali na industrijsku stranu revolucionarnog sindikalizma (iz prostog razloga jer ona predstavlja ključni aspekt revolucionarnog sindikalizma), potrebno je istaknuti da revolucionarni sindikalizam može, i proširuje sebe na borbu unutar zajednice, tako da svi ovi navedeni principi borbe imaju šire značenje (tako se pojavljuju oblici borbe poput sindikalizma zajednice kao sredstva za stvaranje skupština susjedstva). Stoga je neistina da anarhosindikalizam ignorira komunalne organizacije i borbu unutar zajednice, što se može vidjeti i iz historije španjolskog CNT-a (CNT je, na primjer, pomogao organizirati štrajkove stanara/ki za smanjivanje rente na iznajmljivanje stanova).

Važno je istaknuti i to da su revolucionarni sindikati otvoreni za sve radnike, bez obzira na njihovo političko uvjerenje (ili nedostatak istog). Revolucionarni sindikat postoji kako bi obranio interese radništva, a na anarhističkim se principima organizira kako bi osigurao da interesi svakog člana/ice budu izraženi. To, s druge strane, znači da je revolucionarno sindikalistička organizacija drugačija od organizacije revolucionarnih sindikalista. Ono što taj sindikat čini revolucionarnim jest njegova struktura, ciljevi i metode. Očito je da se unutar revolucionarnog sindikata stvari mogu mijenjati (što vrijedi za svaku organizaciju koja funkcionira na demokratskim principima), te su ti procesi promjena iskušenja koje anarhosindikalisti/ce pozdravljaju, ne bježeći od njih. Budući da je takav sindikat samoupravan, njegova je borbenost i politički sadržaj determiniran njegovim članstvom. Kao što je to izrazio Pouget, sindikat „pruža otpor poslodavcima u geometrijskom razmjeru sa otporom koji stvaraju njegovi članovi.”

Unutar revolucionarno sindikalističkog pokreta postoje dva glavna pristupa u građenju revolucionarnih sindikata — dual sin-